

FINNISH FOOD AUTHORITY

Ruokavirasto • Livsmedelsverket

FINNISH FOOD
AUTHORITY
Ruokavirasto • Livsmedelsverket

Yleinen valmiussuunnitelma: mitä tapahtuu, kun valmiussuunnitelma otetaan käyttöön

Liisa Vihervuori

Erityisasiantuntija

Kasvinterveys- ja lannoiteyksikkö

Metsäalan webinaari 2025

18.6.2025

Mitkä lajit mukana?

- Jokaiselle prioriteettilajille tehtävä valmiussuunnitelma (kasvinterveysasetus (EU) 2016/2031 25 Art.)
- Osan asettuminen Suomeen on tieteellisten arvioiden mukaan hyvin epätodennäköistä -> siksi valmiussuunnitelma tehdään vain lajeista:

Laji-¶ (pl.-ne, jotka eivät-voisi- menestyä Suomessa, koska- isäntäkasveja-ei-esiinny-tai- arvion-mukaan-ilmasto-ei- ole-sovelias)¶	Täytäntöönpanosäädös- (Kyllä/Ei, jos-kyllä, numero)¶	Lajiliite¶	Menestyminen- Suomessa- epävarmaa, jonka- vuoksi tehdään- suppea- valmiussuunnitelma- (X)¶
<u>Agrilus-anxius</u> ¶	E¶	1¶	¶
<u>Agrilus-planipennis</u> ¶	E·(EU)·2024/434¶	2¶	¶
<u>Anoplophora-glabripennis</u> ¶	K·(EU)·2015/893)¶	3¶	¶
<u>Aromia-bungii</u> ¶	K·(EU)·2018/1503¶	4¶	X¶
<u>Bactericera-cockerelli</u> ¶	E¶	5¶	X¶
<u>Bactrocera-dorsalis</u> ¶	¶	6¶	X¶
<u>Bursaphelenchus-xylophilus</u> ¶	K·(2012/535/EU)¶	7¶	¶
<u>Conotrachelus-nenuphar</u> ¶	E¶	8¶	X¶
<u>Dendrolimus-sibiricus</u> ¶	E¶	9¶	¶
<u>Xylella-fastidiosa</u> ¶	K·((EU)·2020/1201)¶	10¶	¶

Metsäpuille huomionarvoisia tuhoojia

- *Agrilus anxius*
pronssijalosoukko
- *Agrilus planipennis*
saarnenjalosoukko
- *Anoplophora glabripennis*
aasianrunkojäärä
- *Bursaphelenchus xylophilus*
mäntyankeroinen
- *Dendrolimus sibiricus*
siperianmäntykehräjä

<https://gd.eppo.int/taxon/AGRLAX/photos>

<https://gd.eppo.int/taxon/AGRLPL/photos>

Anoplophora glabripennis (ANOLGL) - <https://gd.eppo.int>

Vas: Ruokavirasto, oik: <https://gd.eppo.int/taxon/ANOLGL/photos>

UGA1406274

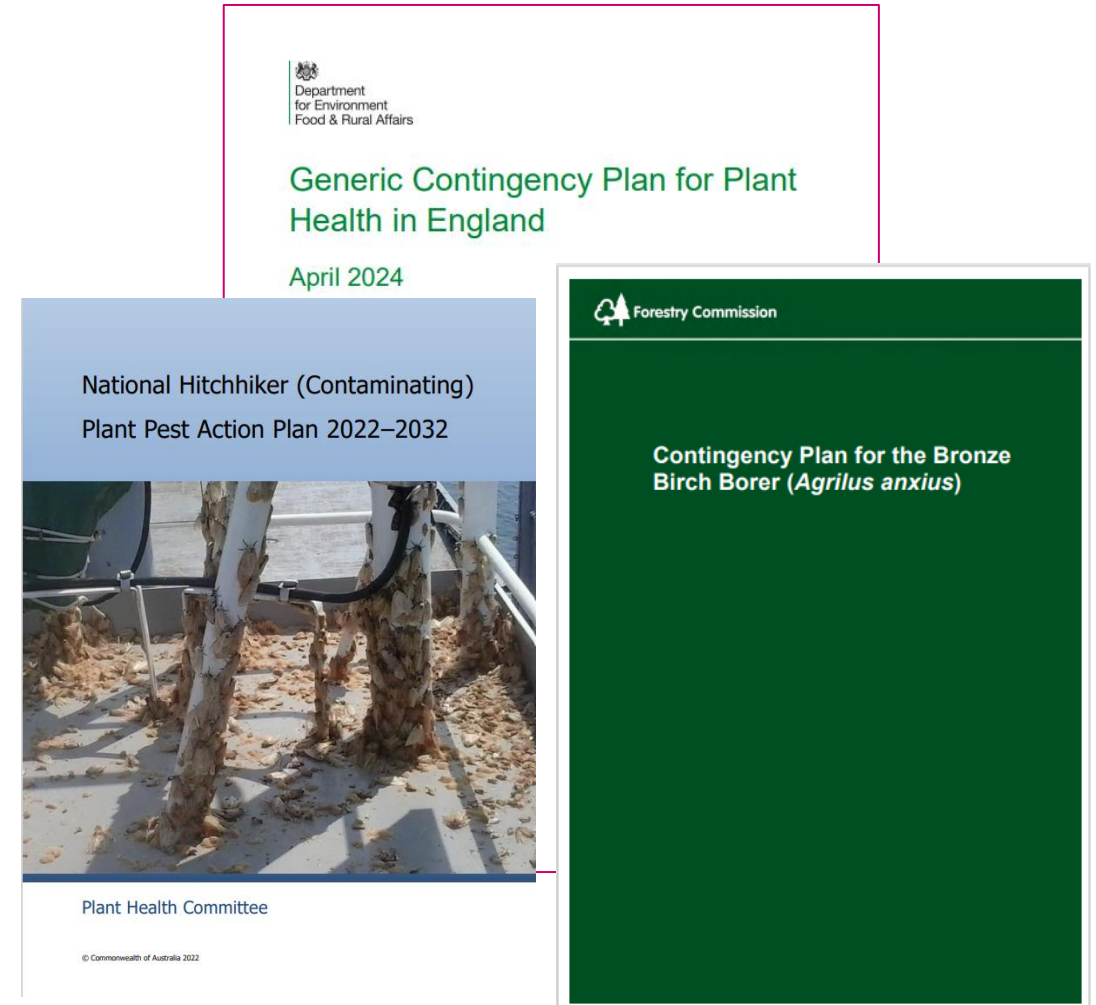
<https://gd.eppo.int/taxon/BURSXY/photos>

<https://gd.eppo.int/taxon/DENDSI/photos>

Suomen kasvinterveyden valmiusmalli

- Suomessa valmiussuunnitelmat koostuvat:
 - Yleinen valmiussuunnitelma
 - Lajikohtaiset liitteet
- Valmiusharjoitukset
 - Valmiusharjoituksia tulee järjestää säännöllisesti
 - Samassa yhteydessä valmiussuunnitelma päivitetään

FINNISH FOOD
AUTHORITY
Ruokavirasto • Livsmedelsverket

Valmiussuunnitelman rakenne

Yleisen valmiussuunnitelman luvut

1. Johdanto
2. Kustannukset ja resurssit
3. Viestintä
4. Koulutus
5. Toimenpiteiden vaiheet
6. Valmiussuunnitelman käyttöönotto
7. Alkuvaiheen toimenpiteet tuhoajan leviämisen estämiseksi
8. Rajatun alueen muodostaminen
9. Toimenpiteet saastuneella alueella
10. Rajoitukset puskurialueella
11. Rajatun alueen kartoitukset
12. Rajatun alueen lakkauttaminen
13. Liitteet

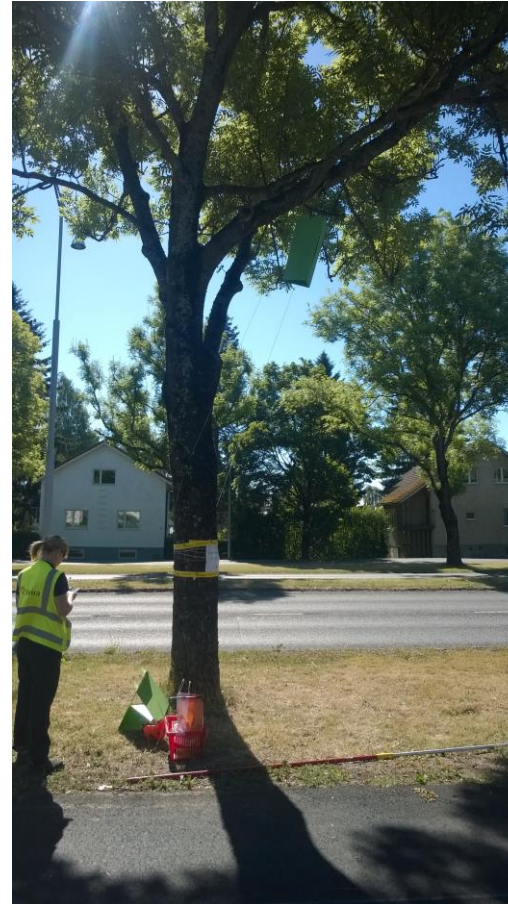
Kuvia Vantaan
aasianrunkojäärätapauksesta
2015-2020

Yleisen valmiussuunnitelman liitteet

- Liite 1 Tavanomaiset tarvikkeet
- Liite 2 Tilannekuva
- Liite 3 Kenttätiedon keruun tehtävälista
- Liite 4 Kasvinterveydellisen riskimateriaalin hävittäminen
- Liite 5 Epäselvät hallinnolliset asiat
- Liite 6. Puunkorjuun, varastoinnin ja käsittelyn erityiskysymyksiä

Valmiusryhmä

Virastotason johto
(sis. talous- ja IT-johto, viraston valmiusryhmän johto)
Yksikönjohtaja

Valmiusryhmän johtaja (1 hlö)

Alaryhmät (1-5 hlöä). Sektorivastaava johtaa Toimenpiteet- tai
Kartoitukset -alaryhmää
KASLAN tietoaaineistovastaava aina mukana

Tutkimus &
arviointi

Viestintä &
vuorovaikutus

Toimenpiteet

Kartoitukset

Kenttätyö

Ruokavirasto / Riskinarviointi, Laboratorio
Ulkopuoliset tutkimuslaitokset

Tutkimus ja arviointi

- Laatii suunnitelman riskiperusteiseksi kartoitukseksi ja arvioi konkreettisen riskin.
- Arvioi vaihtoehtoisia kartoitusmenetelmiä ja hävittämistoimenpiteitä.
- Laatii erilaisia selvityksiä, arvioita ja laskelmia.
- **Laatii karttatasoja (esim. riskikohteet, isäntäkasvit) tai muita taustatietoja paikkatiedon luomiseksi.**
- Etsii ja arvioi potentiaalisia leviämistäyviä.
- Vastaa tapauksen hoitoa varten tarvittavan tieteellisen tiedon ja asiantuntijoiden etsimisestä ja konsultoinnista.

Kartoitukset

- Suunnittelee ja ohjeistaa jäljityksen tuhoajan leviämistäreitien selvittämiseksi.
- Huolehtii, että kartoitusten tavoitteet toteutuvat.
- Hankkii tiedot toimijoista ja kartoituksen kohteena olevan alueen maanomistajista.
- Selvittää kartoitusresurssit ja laatii kustannusarvion.
- Soveltaa kartoitus suunnitelman.
- Tekee kartoitusohjeet ja kouluttaa kartoittajat.
- Selvittää ja kilpailuttaa kartoituksessa tarvittavat palveluntarjoajat.
- **Ohjeistaa ja koordinoi kartoitustyötä.**
- **Tekee esityksen saastuneeksi alueeksi ja puskurialueeksi.**

Toimenpiteet

- Suunnittelee toimenpiteet tutkimus- ja arviointi -alaryhmän tekemien suositusten mukaisesti ja koordinoi toimenpiteiden toteuttamista kenttätöryöryhmän kanssa.
- Laatii toimenpidesuunnitelman valmiussuunnitelman soveltamispäätöksen jälkeen
- Hankkii tiedot toimijoista/omistajista, joita rajausta/torjuntapäätökset koskevat
- Laatii toimenpiteiden vaatimat hallinnolliset selvitykset, sopimukset ja päätökset (kiinteistötiedot jne.)
- Kilpailuttaa ulkopuoliset urakoitsijat ym.
- Laatii torjuntapäätöspohjat.
- **Valmistele viestintätiimin kanssa viestintämateriaalin toimijoille ja sidosryhmille (rajoitukset, toimintaohjeet).**
- **Selvittää ja ohjeistaa toimijoita, asukkaita ja maanomistajia kasvimateriaalin hävityksestä**

Kenttätö

- Kenttätöön johtaja johtaa omaa alaryhmäänsä.
- Alaryhmä koostuu Ruokaviraston henkilöstöstä ja/tai muusta henkilöstöstä, esimerkiksi paikallinen ELY/Metsäkeskus/LUKE. Voi tarvita lisäksi mm. arboristeja/puukiipeilijöitä.
- Toteuttaa Kartoitukset- ja Toimenpiteet -alaryhmien linjaamia/päättämiä toimenpiteitä.
- Esittää tarvittavia hankintoja valmiusryhmälle.
- Huolehtii, että kasvimateriaalin merkintä on tehty ohjeiden mukaisesti siten, että jokainen näyte voidaan jäljittää kasviyksilön koordinaatteihin.
- Suunnittelee logistiikka- ja materiaalivalintoja yhdessä valmiusryhmän kanssa ja ohjeistaa tarkastajia.
- **Jakaa viestintäalaryhmän tuottamaa tiedotetta kartoituksesta esim. alueen asukkaille.**

Viestintä

- Toimii valmiusryhmän toimeksiannosta
- Tuottaa oikeaa ja oikea-aikaista tietoa erilaisille kohderyhmille tilannekuvan pohjalta kuhunkin vaiheeseen sopivin aikavälein
- Tuottaa viestintämateriaaleja kuten erilaisia tiedotteita ja uutiskirjeitä, some-tekstejä, esitteitä ja julisteita.
 - Esim. Kuinka toimin, kun löydän lajin x.
- Huolehtii tarvittavien viestintäväylien käyttöönotosta (esim. verkkosivut ja uutiskirjeet).
- Päivittää Ruokaviraston verkkosivut (tilanne ja tilannekatsausten aikataulu).
- Järjestää lehdistö- ja muut tiedotustilaisuudet
- Tarkistaa tiedotusvälineiden laatimat jutut
- Vastaa tiedotusvälineiden yhteydenottoihin

Infotehtinen USAsta: https://www.invasivespeciescentre.ca/wp-content/uploads/2025/05/EAB-Poster_C.pdf

FINNISH FOOD
AUTHORITY
Ruokavirasto • Livsmedelsverket

Lajiliite

Lajiliitteen runko

1 Johdanto

1.1 Lainsäädäntö

1.2 Tuhoojan nimi biologia *(tarvittaessa lajin alalajin/kannan määrittäminen, tarvittaessa resistenttien kasvilajikkeiden ja -lajien luettelointi, elinkierto, habitaatit ja isäntäkasvit, vektorit, vauriot kasveissa ja kasvituotteissa (linkit Ruokaviraston/EPPOn lajisivulle, EFSA:n surveycardiin ym.))*

1.3 Leviämisreitit ja invaasion todennäköisyys *(Linkkejä muiden maiden arvioihin ja tutkimuksiin (mm. PRAt))*

1.4 Vakiintumisen todennäköisyys ja vaikutukset

1.5 Erityistä huomioitavaa Tuhoojan nimi –tapauksissa

(Lajin diagnostiset menetelmät ja laboratoriotarpeet, lista mahdollisista yhteistyökumppaneista/tutkimuslaitoksista Suomessa ja ulkomailla, mahdolliset piilosaastuntanäytteet)

2 Leviämisen estäminen *(Lajin havainnoinnin, hävittämisen ja leviämisen estämisen menetelmät, esim. mekaaninen/kemiallinen/biologinen/kulttuurinen/liikenne, linkit tutkimuksiin/raportteihin, eri menetelmiin liittyvät epävarmuustekijät (esim. lupamenettelyt), Rajaamismahdollisuudet: esiintymän eri sijainnit, menetelmät, laajuus, intensiteetti ja ajoitus. Toimenpiteen sopivuus, kustannustehokkuus (kustannusarvio) pitkällä aikavälillä, ympäristövaikutukset)*

2.1 Kasvien hävittäminen *(esim. hygieniamenettelyt ja jätteiden käsittely)*

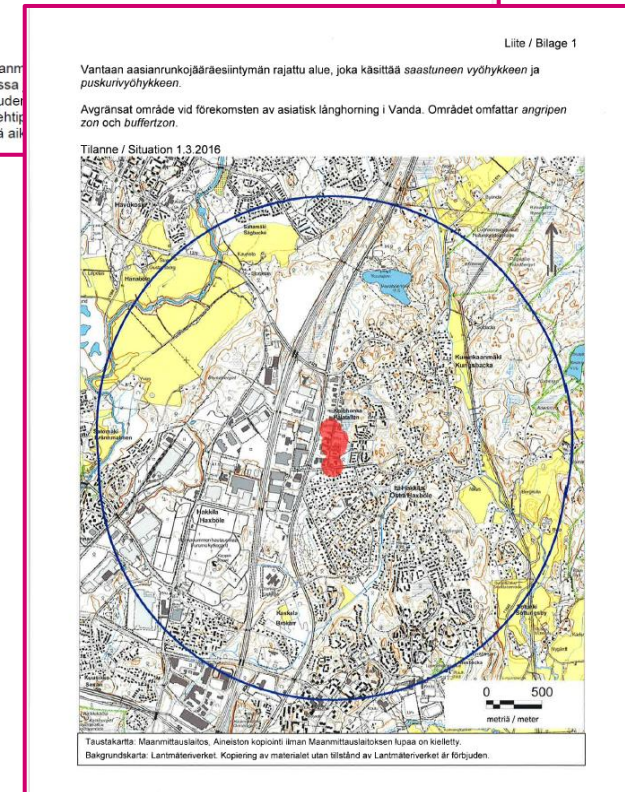
2.2 Väliaikainen markkinointikielto

Lajiliitteen runko

- 3 Jäljitykset ja takaisin veto
 - 3.1 Jäljitys taaksepäin
 - 3.2 Jäljitys eteenpäin - takaisin veto
- 4 Rajatun alueen muodostaminen
 - 4.1 Kartoitus, jolla selvitetään rajatun alueen muodostamistarve / Kartoitus rajatun alueen muodostamiseksi (delimiting survey) *(Kaikki soveltuvat kartoitusmenetelmät)*
 - 4.2 Päätös rajatun alueen muodostamisesta
 - 4.3 Tapaukset, joissa rajattua aluetta ei muodosteta
- 5 Toimenpiteet saastuneella alueella
- 6 Toimenpiteet puskurialueella
- 7 Rajatun alueen valvonta
- 8 Tuhoajan laajempi kartoittaminen
- 9 Rajatun alueen lakkauttaminen

Evira Elintarviketurvallisuusvirasto	PÄÄTÖS Pvm/Date 1.3.2016	Dnro/Dnr/IDNo 1396/0610/2016
Asianosaisille		
ELINTARVIKETURVALLISUUSVIRASTON PÄÄTÖS RAJATUN ALUEEN PERUSTAMISESTA AASIANRUNKOJÄÄRÄN LEVIÄMISEN ESTÄMISEKSI JA HÄVITTÄMISEKSI		
Käsitteltävä asia Vantaan Kuninkaanniemi Eviran tarkastuksessa Saastuneen laajuuden esiintymäalueen lehti 12.2.2016 välisenä aik		

Lajiliite *Agrilus anxius* / *planipennis*

- 1.4 Vakiintumisen todennäköisyys ja vaikutukset
 - Ko. lajin tuotannon arvo Suomessa
 - Ko. lajin käyttötavat
 - Ko. lajille koituvat taloudelliset/ekologiset tappiot
- 1.5 Erityistä huomioitavaa ko. lajin tapauksissa
 - Kartoitusmenetelmät
 - Pyydykset, pyydyspuut (kaulaus)
 - Destruktiivinen näytteenotto
 - Visuaaliset kartoitukset
 - Hajukoira
 - Hävittämismenetelmät
 - Saastuneen kasvimateriaalin hävittäminen hakettamalla/polttamalla
 - Kemiallinen ja biologinen torjunta?
- 2 Leviämisen estäminen
 - Kartoitetaan isäntäkasvit 6 km (*anxius*) / 10 km (*planipennis*) säteeltä
 - Hävitetään isäntäkasvit lähtökohtaisesti 1 km säteeltä
 - Kaadetut puut/kasvit/oksat tutkitaan tuhoojien varalta
 - Perustetaan yleensä rajattu alue, jossa puskurialue n. 6/10 km saastuneen alueen ulkorajasta.
 - Mahdollisesti saastuneen materiaalin siirtokielto tietyllä säteellä löydöksestä
 - Jos pyydyksistä löytyy kohdelajia, lisätään pyydyksiä ja kartoituksia

<https://assets.gov.ie/static/documents/agrilus-anxius-cp-b9b2bb1b-b5fc-4bd2-a0dc-4fe6768161ef.pdf>

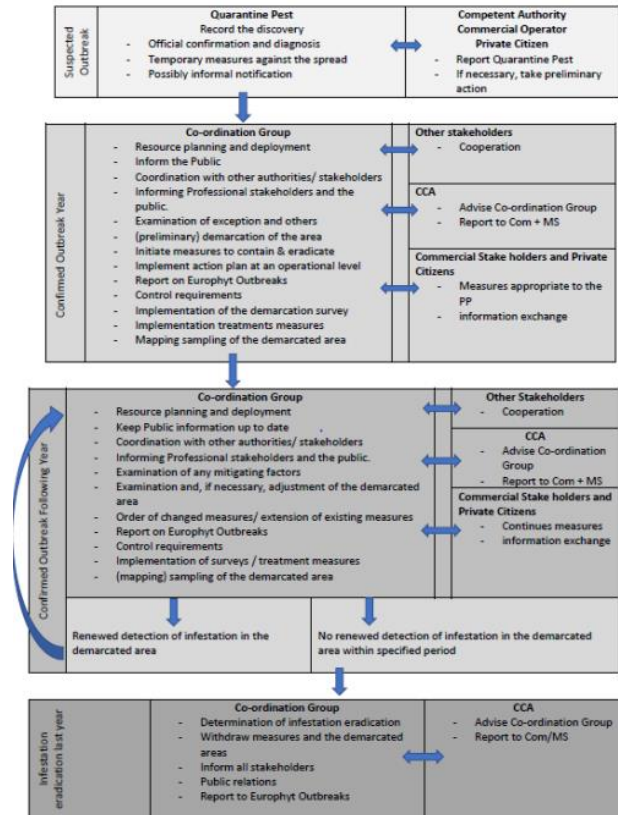
Lajiliite *esim. Agrilus anxius/planipennis*

Valmiussuunnitelman mukaiset toimet aikajärjestyksessä, kun löydetään elävästä kasvista ja perustetaan rajattu alue:

- 1) Positiivinen tutkimustulos saadaan
- 2) Määritetään rajattu alue ensimmäisen saastuneen kasvin perusteella.
Tämä tarkoittaa viranomaisen käyntejä ja alustavia selvityksiä alueella. Paljonko kohdekasvia on alueella?
- 3) Tehdään tarvittavat hallinnolliset päätökset alueen toimijoille ja asukkaille.
Rajauspätös ja torjuntapäätökset ja mahdollisesti muita päätöksiä.
- 4) Intensiivinen kartoitus (delimiting survey) rajatun alueen varmentamiseksi.
Tämä tarkoittaa em. kartoitusmenetelmien ja niihin liittyvän välineistön käyttöä alueella.
- 5) Mahdollisesti rajatun alueen laajentaminen ja uudet päätökset toimijoille ja asukkaille.
Hävitystoimenpiteet, kartoitukset ja rajoitukset alueella; mm. taimien/puutavaran siirtäminen ja istuttaminen kielletty.
- 6) Rajatun alueen vuosittainen kartoitus
Lajista ja tapauksesta riippuen kartoitukset voivat kestää vuosia viimeisen havainnon jälkeen. Toimijoilla on tärkeä rooli havaintojen keräämisessä alueella.

Annex X Actions in the Event of an Outbreak

**FINNISH FOOD
AUTHORITY**

Ruokavirasto • Livsmedelsverket

Kiitos!

FINNISH FOOD AUTHORITY

Ruokavirasto • Livsmedelsverket

